

Slovo k povzbuzení na pondělí 30. listopadu 2020, na svátek sv. Ondřeje, apoštola
Biblická čtení: Řím 10,9-18; Ž 95; Mt 4,18-22

Milé sestry, milí bratři,

možná může někoho trochu rušit, snad mu přijít duchovně i líto, že hned na první všední den doby adventní máme svátek svatého apoštola Ondřeje, který s adventním časem, zdá se, nijak zvlášť nesouvisí. Nečteme dnes krásná adventní biblická čtení, nemodlíme se při mši svaté adventní modlitby, barva mešních rouch není fialová ale červená. Je tomu prostě tak, že poslední listopadový den je už od dob staré církve slaven jako den mučednické smrti svatého apoštola Ondřeje. A vzhledem k tomuto datu ani ne čtyři týdny před vánoci se zkrátka a dobře stává, že často dnešní svátek připadne právě na první adventní dny.

Je-li tomu už tak, stojí za to si položit otázku, čím k nám právě postava svatého Ondřeje může na začátku našeho adventního snažení promluvit, možná i s ohledem na tolikou jedinečnost letošní situace.

O apoštolovi Ondřejovi toho víme relativně dost už ze samotného Nového zákona. Je jmenován ve všech evangelijních seznamech dvanácti apoštolů. Byl bratrem Šimona Petra, původně také rybářem na Genezaretském jezeře. Spolu s Petrem byl Pánem Ježíšem povolán od rybařování ryb k rybařování lidí, k následování Krista, k bytí jeho apoštolem (to byl právě dnešní evangelijní úryvek). Podle Janova evangelia byl Ondřej dokonce úplně první ze všech apoštolů, který se s Kristem setkal a který ke němu přivedl svého bratra Petra. Před zázračným rozmnožením chlebů a ryb to byl také Ondřej, kdo upozornil Pána Ježíše na chlapce majícího pět ječných chlebů a dvě ryby. Spolu s Petrem, Jakubem a Janem se Krista ptal na znamení konce světa, po příchodu do Jeruzaléma zprostředkoval jeho rozhovor s řeckými poutníky. Podle starobylé křesťanské tradice pak hlásal evangelium na Balkáně, v Malé Asii a především na území dnešního Řecka, kde také v přístavním městě Patras našel mučednickou smrt, byl ukřižován na kříži ve tvaru písmene X, který je podle toho také nazýván svatoondřejský. Jeho ostatky pak z cařihradského kostela Svatých apoštolů do Evropy přivezli začátkem 13. století křižáci, konkrétně do Amalfi, jihoitalského přístavního města nedaleko Salerna, kde spočívají dodnes.

Vraťme se ale k dnešnímu evangelijnímu úryvku. Je před námi Ondřej, který spolu se svým bratrem Petrem zaslechl volání Pána Ježíše, zanechal svého rybolovu a hned šel za ním. Tak jsme to dnes slyšeli v podání svatého Matouše. Podle první kapitoly Janova evangelia tomuto povolání rybařů navíc předcházela scéna, kdy Ondřej, původně ještě jako učedník Jana Křtitele, byl úplně prvním z apoštolů, který Pána Ježíše potkal, zeptal se ho, kde bydlí, a slyšel jeho slova «pojďte a uvidíte». Šel, viděl a druhý den pak mohl říci svému bratru Petrovi «našli jsme Mesiáše», vzít ho s sebou a dovést za ním. Proto byl Ondřej již starými církevními otcí nazván Prvopovolaným (řecky *prótoklitos*). Byl povolán, zvedl se a šel, poslechl slovo Pána «pojďte za mnou, a udělám z vás rybaře lidí».

Většinou se tyto evangelijní scény, zejména ta dnešní, čtou jako prototyp zaslechnutí Kristova povolání k apoštolování, jako prototyp povolání ke kněžství. To je jistě také správná četba, ale ještě ne celá. Můžeme v nich číst i něco mnohem obecnějšího, pravzor, alegorii Božího povolání k čemukoliv. Především k samotné víře, k životnímu následování Pána Ježíše. Ale jistě i k čemukoli dalšímu, dílčímu. Prostě jako vzor slyšení jakéhokoli Božího, Kristova slova a hlavně jako vzor nejsprávnější reakce na ně.

Svatý Ondřej, který tedy nejen slyšel, ale šel, je tak ztělesněním základní pravdy, že Boží slovo, Kristovo slovo nestačí jen slyšet, vnímat, ale je třeba se prostě zvednout a jít, učinit, co Slovo říká. A nejde pochopitelně jen o slovo Boží Písma svatého, ale o jakékoli zjevení Boží pravdy (a takovou je nějak každá pravda) volající k nějakému dobrému činu, k nějaké dobré a pravdivé akci.

V adventní době bude slyšet opět spoustu krásných Božích slov, zejména Písma svatého, především o příchodu Páně. Uslyšíme celou řadu prorockých zaslíbení jeho narození, jeho příchodu v čase, zaslíbení, která jsou zároveň alegoriemi, vzory jakéhokoli dalšího příchodu Krista do naší duše, do našeho života. A také uslyšíme, zejména v první části adventu, i řadu výzev k bdělosti, k připravenosti na Kristův druhý příchod (včera, na první neděli adventní jsme něco takového již slyšeli). A krom toho i třeba řadu dalších jiných Božích slov ve svém srdci, v událostech, skrze druhé lidi.

A možná právě proto dnes před námi stojí svatý Ondřej, „Prvopovoláný“, který Krista potkal, zaslechl jeho volání a šel, aby nám připomněl, že jen naslouchat Božímu slovu, byť by bylo sebekrásnější a sebelibozvučnější, prostě nestačí. Že jednou musí přijít chvíle, kdy se i my zvedneme a půjdeme za ním, slyšené Boží slovo proměníme s Boží pomocí v čin.

Kéž bychom si třeba na svatého Ondřeje vzpomněli pokaždé, když v nadcházejících dnech (a samozřejmě nejen v nich) otevřeme stránky Písma, budeme slyšet, jak by bylo dobré připravit cestu Páně, jak by bylo dobré pahorky snížit, údolí zasypat, cesty křivolaké srovnat. Anebo kdykoli uslyšíme i jakékoli jiné Boží slovo. Možná to mohou být věci, které dlouho doléhají k naší duši, klepou na naše srdce, my tušíme, že sám Bůh jimi klepe, že sám Bůh k nám mluví, ale zatím jsme ještě nenašli odvahu něco učinit.

Pokud to s Boží pomocí – a klidně i na přimluvu svatého Ondřeje – učiníme, možná to bude onen kýžený adventní příchod Pána do našeho srdce a života. Příchod, který v nynější těžké době by měl být o to žádoucnější než jindy, protože právě Boží přítomnost nám může nejlépe pomoci vše nejen přečkat, ale i činit tak potřebné dobro.

Ostatně kdyby dnes nebyl svátek svatého Ondřeje, četlo by se zaslíbení proroka Izaiáše o příchodu Mesiáše, že on «soudit bude národy, rozsuzovat četné kmeny, že zkují své meče v radlice a svá kopí ve vinařské nože, nezdvihne již meč národ proti národu, válce se již nebudou učit». Jedno z nejzákladnějších prorockých zaslíbení, že Mesiáš způsobí, že nástroje smrti se stanou nástroji k zušlechtování stromů a obdělávání půdy, že dojde k proměně nástrojů zla v nástroje dobra, ať jde o cokoli, že mezi lidmi skončí války. Tato proměna ale vždy začíná jediné v srdci člověka, rozhodnout se pro ni je onen první kýžený čin...